

פעם קבעה מיפגש בשמיים עם מנהל היצגה, דן שמר. אולם בשנתיים האחרונות לחייה, כאשר ידעה כי המחלה שממנה היא סובלת ממאירה, נהגה להתייחס אליה ב"קלות-ראש כדי שלא להכביד על האחרים, וסיפרה תמיד כי היא סובלת משפעת.

„איכות

של צ'אפלין"

מ אז התגלתה מחלתה, נכנסה הלן ויצאה בבתי-החולים. חודש לפני מותה נעלם כלבה האהוב, בזוונו, ומאו לא חזר אל ביתם שבשדרות הארונים בתל-אביב. הלן המשיכה לתפקד כאילו הכל כשורה. יום לפני שנכנסה לבית-החולים לסידרת הקרנות וטיפולים מכאיבים, מצאה גירי חתול הולים בשדרה שבה התגוררה. היא לקחה מונית והעבירה אותם לטיפול אצל וטרינר.

בשנה האחרונה לחייה הספיקה להשתתף במחזה הדיירים שהועלה בתיאטרון חיפה. המחזה הוצג עד לפני חצי שנה, למרות הסבל והייסורים התעקשה הלן לנסוע מדי יום לחזרות. מחל-אביב לחיפה. כרגיל היו הביקורות על מישקה של הלן קופילוביץ' מלאות תישבחות.

מדהים עד כמה הצטיינה הלן כשחקנית, ועד כמה היתה בלתי-מוכרת ובלתי-מצוינת. דומה שקיבלה ביקורות טובות בעיני תונים יותר מכל שחקן אחר בארץ, אך השתתפה בהצגות פחות מכל שחקן אחר. כדי לפרנס את עצמה נאלצה לעבוד כ"מלצרית. היא עבדה בכסית, בוויטמן, בי בארים כמו הקונסטלי ובודגה ובכל מקום רכשה לה ידידים.

היו לה מהלכים בכל שכבות הציבור. היא היתה חברתם של גדולי המדינה, וגם של אחרוני החלכאים והנדכאים של תל-אביב.

למרות שהיתה מוקפת חברים, נראתה בדרך-כלל מבלה לבדה. היא אהבה את

אלי המשוגעת

הלן קופילוביץ' בדמות דודו, הנערה הסמרטוטית המתגוררת בחבית. לימינה, השחקן אהרון אלמוג ולשמאלה רמי דנון. אמנון מסקין הגדיר את הלן כשחקנית באיכות צ'אפלינית. עודד קוטלר

אמר על הלן בתפקיד דודו, כי מעולם לא ראה בתיאטרון הישראלי מישחק כה משובח. הביקורת הגדירה את תפקידה כפנינה של ממש. אך הלן נאלצה לכתת רגליה בבתי-הקפה ובמועדוני-הליילה, ולחכות שמישהו יציע לה תפקיד. מעולם לא ביקשה תפקידים.

דימוין שקשה לעקוב אחריו. היו לה איכות פואטית בלתי רגילה, הומור בלתי-רגיל, ועוד חברה: „הלן היתה אישיות כאריז' מיטת. היא הקרינה סביבה אלומות של אור. המיד התלכדו סביבה חבורות שלמות של אנשים שהכירו זה את זה דרכה. אנשים ממש רבו עליה. כל אחד חשב שהיא החברה הטובה ביותר שלו, ורק שלו.”

ודומה שהשכיחה מכולם לתאר את הלן חברתה. מרים גבריאלי, שאמרה עליה: „קשה לתאר את הלן. אין דמות כזאת אפילו בסיפורות. צריך להיות דוסטויבסקי כדי לכתוב עליה. היא היתה כל-כך מיוז, חדת, כל-כך רגישה, מלאת הומור, חכמה, מבינה — דמות בלתי-רגילה.”

הלן קופילוביץ', כפי שצולמה בכסית, שם תל-אביב. באמצע: עם השחקן אמיר אוריין בקטע מתוך ההצגה איפה אתה ג'וני, שהעלה הבמאי הילל נאמן בתיאטרון הפתוח. משמאל: הלן כפי שהיא נראתה במחזה של עמוס קינן בשם: הטלפון.

שלוש פנים במחלה

עבדה מאחורי הבאר מייד אחרי שהגיעה

פילוביץ' כחנה צ'רליץ', שהזכירה לי ברצונתה, בצווארה הארוך והעגום, בתיס-רוקתה המיושנת ובפרופיל הציפורי שלה את הנשים העייפות והאומללות שצריך טר לזו לוטרק, היתה נפלאה בכל רגע שלה על הבמה. פנינה ממש.”

אכן, מעט מאד שחקנים זכו, בשנות הקאריירה שלהם, בביקורות מסוג זה. אך הלן קופילוביץ' לא קצרה את פירות הצלחתה. היא לא היתה מוכנה למכור את סירבה להתראיין, סירבה להצטלם לשבוי-עוני-הבידור, מעטים ידעו מה מתרחש בדלת אמות של ביתה, או פרטים מחייה הפרטיים.

מוזרה העובדה שלמרות היותה שתי קנית מצטיינת היתה מובטלת מרבית הזמן. ידידיה מספרים כי הלן מעולם לא פנתה לתיאטרות, מעולם לא הציעה את עצמה לתפקיד כלשהו. אחת מידידוריה, שחקנית ידועה ומחוננת, אומרת: „הרגעים של הלן על הבמה היו אותם רגעים מאד נדירים, המגלים משהו. לכן, תמיד נמצא תירוף לבמאי התיאטרון שלא היו מסוגלים להתמודד ועם הפוטנציאל שלה. שהיה גדול מדי. אם ברגמן היה עושה בארץ תיאטרון, הוא היה לוקח אותה לכל אחת מההצגות שלו.”

החליפה את ידידתה רחל דובסון בהצגתה של גיורא גודיק טוביה החולב, וכל אותה עת עבדה כדבנד גם במלצרות.

„הופעתה —

פנינה ממש”

כשהעלה עודד קוטלר בתיאטרון החאן הירושלמי את ההצגה כן משה תעשתת אמי המשוגעת, קיבלה הלן את תפקידה של דודו, בת בלייבת שגנרה איתה עגלת-סמרטוטים והתגוררה בחבית. הביקורת יצאה מגידרה — התיאטרון גילה את הלן קופילוביץ'.

אך למרות התפקיד שהיקנה לה תהי-לה, למרות שבתום ההצגה קם הקהל על רגליו וצעק: הלן! הלן! לא המשיכה הלן קופילוביץ' לשחק באופן רצוף. עודד קוטלר אמר על השחקנית שלו: „לא ראיתי מישחק בתיאטרון הישראלי, עד שראיתי את הלן עושה את דודו.”

אחרי-כך שיחקה הלן את תפקיד הסבתא בכית ברנרדה אלבה, שוב יצאה הביקורת מגידרה וכתבה: „את הופעתה הקצרה והנפלאה של הלן קופילוביץ', בדמות מריה חוספה הישישה, ניתן להגדיר כפנינה.”

מבית ברנרדה אלבה עברה לחפץ של חנוך לוין, ושוב שיבחי הביקורת: „הלן קר

הלילה, נהגה לפקוד את מקומות הביוליו עד לשעות הקטנות. פעם הלכה עם נאוה לוין לאחד הבארים ברחוב יורדי הסירה. השניים ישבו בחוץ, ולפתע חלפה מכור-נית שממנה ירו לעבר הבאר, והמשיכה לנסוע.

הלן נולדה בסין, ועלתה עם מישפחה ארצה בהיותה בת תשע. המישפחה התגוררה בעכו, ומשם עברה עם שלושת הילדים, אלי, רבקה והלן, לקיבוץ שדות-ים. בקיבוץ שהתה המישפחה ארבע שנים, וכשעברה לחיפה נשארה הלן בקיבוץ עד לשירותה הצבאי שאותו עשתה בשבטה, ולאחר-מכן יצאה לשנת-שירות באילת.

בתקופת השירות בצבא למדה מישחק בתיאטרון הבימה. כשהגיעה לתל-אביב עבדה בבאר של כסית, שם התוודעה אל שחקני-תיאטרון ובמאים. יום אחד פגשה שם את אמנון מסקין וזאת עודד קוטלר, שהקימו אז את הסטודיו של במת השח-קנים. הלן ניגשה אליהם ואמרה: „אני רוצה לשחק.” שנים לאחרי-מכן סיפר אמנון מסקין על אותה פגישה: „מכל ה"שחקניות שאני מכיר, הלן היתה הקרובה ביותר לאיכות של צ'אפלין.”

היא החלה עובדת עם הסטודיו של במת השחקנים. עד אז השתתפה בהצגות ילדים ושיחקה בתיאטרון האהול. היא

הלן בימה האחרונים, כפי שצולמה על-ידי ידידתה, הדוגמנית והמתרגמת הלית קתמור. היו לה עשרות ידידי-רנפש מכל שכבות הציבור.

הסוף